

Postanowienie z dnia 20 czerwca 2002 r., I CK 118/02

Na podstawie art. 24 § 3 zdanie drugie rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym (Dz.U. Nr 93, poz. 836 ze zm.) kasacja przysługuje tylko na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające podanie o otwarcie postępowania układowego oraz na postanowienie tego sądu umarzające postępowanie.

Sędzia SN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

Sędzia SN Jan Górski

Sędzia SN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Laboratorium Frakcjonowania Osocza, spółki z o.o. w M. o otwarcie postępowania układowego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 czerwca 2002 r. kasacji dłużnika od postanowienia Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 3 grudnia 2001 r. odrzucił kasację.

Uzasadnienie

Dłużnik zaskarżył kasacją postanowienie Sądu drugiej instancji z dnia 3 grudnia 2001 r., którym oddalił on zażalenie dłużnika na postanowienie Sądu pierwszej instancji, oddalające podanie dłużnika o otwarcie postępowania układowego. (...)

Z analizy przepisów postępowania cywilnego, regulujących środki zaskarżenia, wynika, że dopuszczalność środków zaskarżenia często regulowana jest przepisami szczególnymi, co wyłącza możliwość sięgania do regulujących tę materię przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

W odniesieniu do oceny dopuszczalności kasacji w postępowaniu układowym, przyjmuje się w piśmiennictwie, że materię tę normują wyłącznie art. 24 ust. 3 i 4 oraz art. 66 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym (Dz.U. Nr 93, poz. 836 – dalej „Pr.ukł.”). Stanowisko to

aprobowane jest również w orzecznictwie (por. uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1999 r., II CZ 178/98, nie publ. oraz z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CZ 4/01, OSNC 2001, nr 12, poz. 184). W konsekwencji, zważywszy na art. 7 Pr.ukł., brak podstaw do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania cywilnego przy dokonywaniu oceny dopuszczalności kasacji w postępowaniu układowym.

Uwzględniając status prawny dłużnika, będącego spółką kapitałową a nie przedsiębiorstwem państwowym, nie znajduje zastosowania przepis art. 24 § 4 Pr.ukł., natomiast z wyraźnego brzmienia art. 24 § 3 jednoznacznie wynika, że kasacja przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji, oddalające podanie o otwarcie postępowania układowego oraz na postanowienie tego sądu umarzające postępowanie. Zarówno uwzględnienie podania o otwarcie postępowania układowego, jak i oddalenie takiego podania, i to właśnie przez sąd drugiej instancji, możliwe jest wyjątkowo w okolicznościach objętych hipotezą art. 15 § 1 Pr.ukł. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., I CKN 714/98, OSNC 2000, nr 12, poz. 226).

Skoro więc w niniejszej sprawie kasacja dłużnika bezspornie wniesiona została od postanowienia sądu drugiej instancji, oddalającego zażalenie dłużnika, a nie od postanowienia tego sądu oddalającego podanie dłużnika o otwarcie postępowania układowego, to należało przyjąć, że jest ona niedopuszczalna (art. 24 § 3 zdanie drugie Pr.ukł.).

W art. 24 § 3 zdanie drugie Pr.ukł. ustawodawca jednoznacznie ograniczył dopuszczalność kasacji przez wskazanie konkretnego rozstrzygnięcia zawartego w sentencji postanowienia sądu drugiej instancji. Od innego zatem postanowienia sądu drugiej instancji aniżeli wskazane w art. 24 § 3 zdanie drugie Pr.ukł., kasacja nie przysługuje. Ponieważ jednak na podstawie stosowanego *a contrario* przepisu art. 24 § 3 zdanie pierwsze Pr.ukł. na postanowienie sądu pierwszej instancji, oddalające podanie o otwarcie postępowania układowego, przysługuje zażalenie, zachowany jest konstytucyjny wymóg co najmniej dwuinstancyjnego postępowania sądowego, przewidziany w art. 176 ust. 1 Konstytucji. Brak wyraźnej podstawy prawnej, przesądzającej dopuszczalność w postępowaniu układowym kasacji od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie, nie narusza więc przewidzianego w Konstytucji minimalnego zakresu dwuinstancyjnej ochrony sądowej.

Zważyć także należy, że kasacja jest szczególnym środkiem zaskarżenia, o dominującym elemencie interesu publicznego, co uzasadnia istnienie licznych ograniczeń ustawowych w dostępie do Sądu Najwyższego (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53). Ponadto wymaga podkreślenia, że prawo do skorzystania ze skargi kasacyjnej w odniesieniu do każdego rodzaju orzeczenia sądu drugiej instancji nie stanowi zasady konstytucyjnej, a zatem może być ono dowolnie ograniczane przez ustawodawstwo zwykłe.

Wyraźną tendencją ustawodawcy do ograniczenia dopuszczalności kasacji dostrzec też można w projekcie ustawy Prawo upadłościowe, opracowanym przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego¹. Projekt przewiduje wprowadzenie jednolitego postępowania wobec niewypłacalnego przedsiębiorcy, które służyć będzie likwidacji majątku upadłego bądź zawarciu układu. W projektowanym akcie prawnym zmienia się zasadę dotyczącą zaskarżania postanowień sądu upadłościowego oraz sędziego-komisarza. Przepis art. 222 ust. 1 projektu ustawy przewiduje, że postanowienia te będą podlegać zaskarżeniu zażaleniem tylko w przypadkach wskazanych w ustawie. Jednocześnie wyklucza się co do zasady zarówno możliwość wniesienia kasacji, chyba że ustawa przewiduje inaczej, jak też możliwość stosowania przepisów o wznowieniu postępowania. Ze względu na skutki prawne orzeczeń przewidziano w projekcie dopuszczalność wniesienia kasacji jedynie w dwóch sytuacjach: od postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie umorzenia w całości lub w części zobowiązań upadłego oraz od postanowienia sądu drugiej instancji zapadłego w postępowaniu wszczętym wnioskiem o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej.

Generalne ograniczenie w projekcie dopuszczalności środków zaskarżenia uzasadnia się m.in. tym, że czynności związane z zawarciem układu mają charakter mediacyjny, co wyłącza potrzebę ustanawiania zasady, iż każde postanowienie sądu lub sędziego-komisarza podlega zaskarżeniu.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 393⁷ § 2 k.p.c. w związku z art. 393⁵ k.p.c.).

---

¹ Projekt uchwalony jako ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535).

